

mindössze 2%-án maradt fenn az eredeti bizánci kötés. A szerző tudatában van a hiányosságoknak; átmenetinek és nem teljesnek tartja művét, de ha az eddigi kutatási eredményeit nem publikálta volna, akkor azokat a jövőben nem korigálhatnák. Joggal óv attól, hogy túlértékeljék azokat az adatokat, amelyeket ilyen kevés anyag alapján lehet nyerni, és sürgeti, hogy a kötes-kutatás gondoskodjék arról, hogy könyv-örökségünk utolsó gyöngyszemei közül a továbbiakban egyetlen eredeti kötés se vesszen el. A kötések-ről való tudomás és a megőrzés jobb biztosításának igénye hozta magával azt, hogy néhány európai országban (Olaszország, Franciaország, Anglia, Németország) kötés-leltárakat, leírásokat készítenek; ezek a munkálatok az utóbbi 15–20 évben kezdődtek, és ma is folyamatban vannak.

KASTALY BEATRIX

Fehér Katalin: Hatvani István és tanítványai. Bp. 2002. 138 l.

Az Országos Pedagógia Könyvtár „Mesterek és Tanítványok” című, Jáki László szerkesztésében most induló sorozata azon kívül, hogy modern feldolgozásban kívánja megismertetni az olvasókat a kiemelkedő hazai tanárok életével és munkásságával, betekintést nyújt e mesterek működésének talán legjelentősebb eredményeibe: az általuk nevelt tanítványokra gyakorolt hatásra is. A sorozat első kötetében Fehér Katalin Hatvani Istvánnak, a Debreceni Református Kollégium tanárának, a „magyar Faust”-ként emlegetett európai hírnő fizikusnak a munkásságáról és a jelentős tanáregyenység hatásáról nyújt gazdagon dokumentált áttekintést.

A tudós-tanár életéről korábban megjelent szakirodalom eredményeit felhasználva, azok tévedéseit és ellentmondásait korigálva, a kötet szép összefoglalását nyújtja a híres magyar polihisztor életének és tevékenységének. A szerző a munka viszonylag rövid terjedelme ellenére elkerüli Hatvani eddigi méltatónak egyoldalúságait: sokan ugyanis csak valamelyik tudományággal kapcsolatos teljesítményét és érdemeit emelték

ki, pedig Hatvani igazi polihisztorként a filozófiától és a fizikától a kémián át az orvostudományig és a teológiáig alkotott jelentőset emellett, hogy életének negyven évét a katedrán töltötte, ifjak százait oktatva a korszerű természettudományos ismeretkre. Fehér Katalin Hatvanival kapcsolatban teljes pályakép felvázolására törekszik, és ezt sikerrel meg is oldja. Érdemes lenne tudomány- és irodalomtörténetünk sok más kiváló, nagy irodalommal rendelkező alakjáról is hasonló tömör de a korábbi szakirodalmat is figyelembe vevő összefoglalásokat készíteni.

A kötet második felében a tanítványok legkiválóbbjairól olvashatunk. A sok száz ifjú közül akikre Hatvani erőteljesen hatni tudott, a szerző a legjelentősebbekről nyújt áttekintést, kiemelve, hogy mesterük mennyire hatott pályaválasztásukra, gondolkodásmódjukra, erkölcsi elveikre, de nem utolsó sorban tudományos munkásságukra. A Hatvani tanítványok közül is kiemelkedett Weszprémi István, Tessedik Sámuel, Péczeli József, Pálóczi Horváth Ádám, Pethe Ferenc, és a nálunk kevésbé ismert, de az európai szakirodalom által számon tartott Chernák László. Hatvani István, aki gazdag tudományos és pedagógiai eredményeket ért el életében, tanítványai által később is hatni tudott. Ők terjesztették tovább azokat az eszméket és ismereteket, amelyeket tudós professzoruktól ismertek először meg.

Példája erőt és a tanári hivatáshoz szükséges hitet nyújthat a mai pedagógusnemzedéknek.

KÓKAY GYÖRGY

Gilly, Carlos: Die Manuskripte in der Bibliothek des Johannes Oporinus. Verzeichnis der Manuskripte und Druckvorlagen aus dem Nachlass Oporins anhand des von Theodor Zwinger und Basilius Amerbach erstellten inventariums. Basel, 2001, Schwabe und Co. AG. Verlag. 217 l. /Schriften der Universitätsbibliothek Basel. Bd. 3./

Nem véletlenül Martin Steinmann, Johannes Oporinus monográfusa, levelezésének kiadója írt előszót Carlos Gilly legújabb könyvéhez. A tudós